

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 5 (7)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 5-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

5

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Minojiddinov A.A. Meva-sabzavot tarmog‘i korxonalarini boshqarishda tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish yo‘llari	8
Mirzayev A.T., Dilnozaxon M. O‘zbekistonda turizm marketingi samaradorligini baholash va uni takomillashtirishning integratsiyalashgan mexanizmi.....	12
Shavkatov A.Sh. O‘zbekistonda kichik biznes rivojlanishining institutsional va makroiqtisodiy asoslari.....	16
Махаммаджанов М.М. Инновационная трансформация банковского сектора Узбекистана: общесистемные тенденции и финансовые результаты.....	20
Sativaldiyeva G.X. IFRS 16 “Ijara” xalqaro standartiga muvofiq ijara hisobidagi o‘zgarishlar.....	24
Ismailov X.M. Aloqa korxonalari moliyaviy barqarorligini ta‘minlash metodologiyasini takomillashtirish masalalari.....	28
Yusubov I.I. Mintaqada iqtisodiyotni barqarorlashtirishda raqamli xizmatlarning rivojlanishi.....	32
Saidaxmedov N.X. Paxta-to‘qimachilik klasterlari faoiyatini shakllanishi va rivojlanishining zamonaviy nazariyalari.....	35
Istamqulov D.Q., Danyarova F.B. Milliy iqtisodiyotga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni takomillashtirish yo‘llari.....	40
Aipova I.I. Resurs samaradorligini baholashning nazariy usullari va ko‘rsatkichlari.....	43
Mirzaraximova A.A. Tijorat banklari tomonidan aloqa sohasini moliyalashtirish samaradorligini oshirish yo‘llari.....	49
Xalmirzaev A.A. Yer va suv resurslaridan samarali foydalanishda hududiy ixtisoslashuvning ahamiyati va iqtisodiy samaradorligi.....	53
Sidikov Z.A. Sirdaryo viloyatida sanoatlashtirish jarayonining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta‘siri.....	59
Usmanova N.Y. Raqamli iqtisodiyotda menejment qarorlarini qabul qilishda innovatsion texnologiyalarning roli.....	63
Ergashev R.X., Rajabaliyeva I.A. Transport-logistika infratuzilmasini raqamli texnologiyalar asosida rivojlantirish va uning samaradorligini oshirish.....	67
Raximova D.S. Barqaror restoran amaliyotlari: oziq-ovqat chiqindilarini kamaytirish va qayta ishlashning innovatsion yondashuvlari.....	70
Narzullayeva X.A. Investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishning xalqaro tajribalari.....	76
Muxitdinov Sh.Z. Kichik agrobiznes subyektlarida mahsulotlar eksportini rivojlantirishga ta‘sir etuvchi omillar.....	84
No‘monov O.O‘. Agrotadbirkorlik subyektlarining eksport salohiyatiga ta‘sir etuvchi makroiqtisodiy va mikroiqtisodiy omillarni kompleks baholash.....	88
Yeshimbetov U.X. O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligini barqaror rivojlantirishda tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish.....	92
Raximova K.N. Tadbirkorlik sharoitida yashil biznesni tashkil etish va rivojlantirishining o‘ziga xos xususiyatlari	97
Хошимов П.З., Тўрахожайев Х.Х. Ислоний банкларнинг ишлаш тамойиллари ва ислон молия тизимининг Ўзбекистон иқтисодиётига таъбиқи.....	100
Sattarov R.A. An integrated methodological framework for evaluating and forecasting interregional economic cooperation: an input-output approach (evidence from Uzbekistan).....	107
Farmanov J.Z. Mintaqada asalarichilik ekotizimining tamoyillari va ekologik-geografik xususiyatlarini takomillashtirish	111
Qurbonov A.B. Janubiy iqtisodiy rayonda qishloq xo‘jaligi orxonlarining tarkibiy o‘zgarishi va agrar kooperatsiyani rivojlantirish yo‘nalishlari.....	114
Тоштемуров Т.Т. Ўзбекистонда кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятини кенгайтиришда солиқ механизмларида фойдаланиш масалалари.....	119
Arziyev M.A. O‘zbekiston iqtisodiyotini transformatsiyalash sharoitida oilaviy tadbirkorlikni rivjlantirishning ustuvor yo‘nalishlari.....	122
Maxkamova S.Sh. Ekologik innovatsiyalar orqali yerni oqilona boshqarishning tashkiliy va iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	127
Olimova N.X. Yashil moliyalashtirishning rivojlanish tendensiyalari hamda hozirgi amaliyoti: milliy kontekst	137
Zaylobitdinova H.X. Davlat oliy ta‘lim muassasalarining tijorat faoliyatini samarali boshqarish strategiyalari.....	141
Komilov A.I. Evolution of the catering industry in the context of digital technologies.....	145

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 5-son 2026 yil

Sotvoldiyev N.N. Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda mehnat bozoriga ta'sir etuvchi omillar.....	149
O'rinov A.A. Sanoat tarmoqlarining investitsion imkoniyatlarini barqarorlik indikatorlari asosida boshqarish mexanizmlari.....	154
Ahmadaliyeva R.A. O'zbekistonda xufyona iqtisodiyotga qarshi kurashish samaradorligi.....	158
Uzganbayeva D.T., Alimova Sh.F. The role of investment strategies in transforming small business entities into large corporate structures.....	162
Goziyev M.Sh., Abdufattoyeva M. Sun'iy intellekt asosida iqtisodiy qarorlar qabul qilish samaradorligini oshirish.....	167
Qobilov H., Uzganbayeva D.T. O'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning ro'li: so'nggi yillardagi islohotlar sharoitida iqtisodiy o'sish va bandlikka qo'shayotgan hissi.....	170
Sotiboldiyeva R., Uzganbayeva D.T. O'zbekistonda xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining ahamiyati.....	174
Маматкулов З.Ш. Хизмат кўрсатиш фаолиятининг шакллантириш ва бошқаришда хориж тажрибаларидан самарали фойдаланишнинг инновацион йўналишлари.....	179
Shamsiddinov P., Uzganbayeva D.T. Iqtisodiyotning raqamlashtirishning afzaliklari va uning oqibatlari.....	185
Qosimov A.S. Jizzax viloyati mahallalarining qayta nomlanishi va demografik jarayonlar va iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlari.....	189
Qodirov A., Tulaganov E.J., Berdimurodov U.S. Inson kapitalini kapitalizatsiya qilish va samaradorligini oshirish.....	192
Saidkarimova M.I., Sobirov O.A. Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish yo'llari.....	199
Saidova M.J. Sanoat transformatsiyasi sharoitida kichik biznes va tadbirkorlikning o'rni (Andijon viloyati misolida)	203
Юсупов А.С., Пардаев Х.Ф. Динамическое управление международным портфелем акций: механизмы ребалансировки и преимущества глобальной диверсификации в условиях волатильности валютных рынков.....	206
Burxonov J.X., Soliyev I.I. Mehnat bozorini tartibga solishda innovatsion yondashuvlarning xorij tajribasi tahlili.....	213
Xaitbaev J.O. Mintaqa iqtisodiyotini barqarorligini ta'minlashda suv resurslaridan foydalanishning ko'p omilli ekonometrik modellari.....	217
Saidov U.S. Kichik tadbirkorlik subyektlarida ekologik innovatsiyalarni rag'batlantirishning moliyaviy yo'nalishlari.....	221
Nurmaxanmadov N.B. Iqtisodiyotning ekologiyaga ta'sir moyilligining oshib borishi muammosi.....	224
Xudayberdiyev K. Davlat xaridlarida elektron platformalar faoliyatini optimallashtirishda sun'iy intellektga asoslangan moderatsiya mexanizmlarining roli.....	230
Xolxo'jayev E.G'. Davlat xaridini tashkil etishda elektron savdolardan foydalanish samaradorligi hamda imkoniyatlari tahlili.	234
Rustamova F.A. Qishloq joylarda tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiy samaradorligini baholash va uni oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	238
Ikromov A. Iqtisodiy jarayonlarni ekonometrik modellashtirishda integro-differensial tenglamalarning o'rni va ularni tadqiq etish.....	241
Sarimsakov B.R., Usmonov J.Q. Xorijiy mamlakatlarda inson kapitalidan qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishida samarali foydalanish tajribalari.....	245
Maraimov I.R. O'zbekistonda kambag'allikni kamaytirish va aholi turmush farovonligini oshirish.....	251
Yusupov Sh.B. Xorazm viloyatida sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligini baholash va oshirish yo'llari: 2020–2025 yillar tahlili va 2030 yilga prognoz.....	256
Chintemirova D.Sh. Hududlar kesimida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining rivojlanish tendensiyalari.....	260
Xusanova Z.R. Ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning samaradorlik ko'rsatkichlari va unga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.....	265
Tajiboyev S.O., Gulimboyev S.I. Moliyaviy siyosatning investitsiya muhitiga ta'siri.....	270
Tajiboyev S.O. G'aznachilikda to'lovlarni amalga oshirish.....	275
Xaydarov M., Baxtiyorov I. Innovatsion iqtisodiyot g'oyalari va ularni oliy ta'lim tizimi orqali qo'llashning nazariy asoslari.....	279
Ким Т.В., «Зарубежный опыт развития циркулярной экономики и её роль в формировании ресурсосберегающей модели экономического развития».....	286

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” jurnali 5-son 2026 yil

Saydullayeva R.U. Analysis of financial efficiency and profitability in the green economy: the role of IAS and IFRS standards.....	292
Galatov A.A., Karimova G.A. O‘zbekistonda Islomiy moliyaviy xizmatlar ko‘rsatuvchi nobank tashkilotlar faoliyati va strategik boshqaruv tizimining tahlili.....	296
Tursunov F.U. Oliy ta’lim sifati monitoringini takomillashtirish mexanizmlarini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari... ..	300
Yakhshiboev R.E. Retrieval-augmented generative AI for smart learning content.....	303
Ergashev S.A. Sanoat korxonalarini barqaror rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish: ilmiy-nazariy va amaliy asoslar.....	307
Абдуллаева Р.Ғ., Тажибаева Н.Ф. Ўзбекистон иқтисодиётида инвестицияларнинг устувор йўналишлари ва ривожланиш истиқболлари.....	311
Sayfullayev J. Why organizations struggle to implement green management practices: key barriers and practical solutions.....	316
Sirojiddinov K.I. Korxonaning raqobatbardoshligini baholash usullari.....	319
Ibraximov X.S. Mintaqalarda tadbirkorlik muhitini shakllantirishda kichik biznesni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning o‘rni va mexanizmlari.....	324
Tajibayev K.Q. Farg‘ona vodiysida kichik biznes sub’ektlari raqobatbardoshligini oshirishning metodologik asoslari.....	328
Abdulxakimov Z.T. Barqaror rivojlanish evolyusiyasi va tarkibiy qismlari masalalari.....	332
Pazilidinov M.M. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda xorijiy mamlakatlarning raqamlashtirish tajribasi.....	337
Жураева М.З., Ахмедов Р.М. Экосистема применения системного подхода в менеджменте транспортной инфраструктуры.....	341
Ахмедов Р.М. Основные требования к разработке системного подхода в менеджменте дорожного хозяйства Республики Узбекистан.....	348
Mamasiddiqova F.X. Qishloq xo‘jaligida mahallalar ixtisosligi: nazariy asoslar, regional tahlil va rivojlantirish istiqbollari.....	353
To‘rayev A.A. Mehnat bozorini texnologik transformatsiyalash sharoitida ishchi kuchi raqobatbardoshligini oshirish mexanizmlari.	358
Солиев И.И. Концептуальные основы институциональной автономии вузов в условиях модернизации системы образования Узбекистана.....	362
Xasanov S.Q. Sanoat korxonalarini rivojlantirishda modernizatsiya va klaster yondashuvining o‘rni.....	365
Murodov A. Aholining real pul daromadlarini va xarid qobiliyatini oshirishning nazariy asoslari.....	369
Карабаев Р.З. Искусственный интеллект в цифровой экономике Узбекистана.....	374
Rasulova Sh.A. Bozor iqtisodiyotida monopoliyaning mohiyati, shakllari va uning O‘zbekiston iqtisodiyotiga ta’siri.....	378
Salimov A.F., Rasulova Sh.A. Bozor muvozanati va unga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar.....	381
Sattarova G.X. O‘zbekiston logistika bozorida yuk tashish xavflarini sug‘urta orqali kamaytirishning iqtisodiy samaradorligi.....	385
Муродхўжаева Ф.М. Маҳаллий саноатни шакллантиришда кластер ёндашуви ва 2030 йилгача трансформациянинг прогноз параметрлари (Наманган вилояти мисолида).....	389
Yoqubjonov R.R. Kichik biznes mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion yondashuvlar.....	396
Nasritdinov B.X. Risklarni integral baholash kichik biznesda moslashuvchan boshqaruv tizimi asbobi sifatida	400
Abdurazzoqov H.A. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonining hozirgi holati va tendentsiyalari.....	406
Turgunov M.M., Soliyev I.I. Milliy innovatsion tizim samaradorligini oshirishning strategik yo‘nalishlari.....	411
Kuzimuratova D.M. O‘zbekiston Respublikasida tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish va takomillashtirish.....	414
Soyibjonov I.S. Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish.....	419
Axmadjanov I.I. Shaharlar va shahar aglomeratsiyalari mintaqalar va mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining drayveri.....	423
Odinayev G‘.J. Nogironligi bo‘lgan aholi qatlamini strategik sohalarda band qilish loyihalari.....	427
Abduvahobov V.B. Jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishning global standartlari va O‘zbekiston tajribasi: kompleks tahlil.....	430
Қўзиёва Н.Н. Билвосита солиқларнинг шаклланиши ва ривожланиб бориши.....	435

**NOGIRONLIGI BO‘LGAN AHOI QATLAMINI STRATEGIK SOHALARDA BAND
QILISH LOYIHALARI**

**ПРОЕКТЫ ПО ТРУДОУСТРОЙСТВУ ИНВАЛИДОВ В СТРАТЕГИЧЕСКИХ
ОБЛАСТЯХ**

**EMPLOYMENT PROJECTS FOR PEOPLE WITH DISABILITIES IN STRATEGIC
AREAS**

Odinayev G‘ulom Jomg‘irovich

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi magistraturasi
PM-Loyiha boshqaruvi yo‘nalishi tinglovchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada nogironligi bo‘lgan aholi qatlamiga ijtimoiy himoya ko‘rsatish bilan bir qatorda ularni mehnatga jalb etish, asosan strategik sohalarda band qilish masalalari ochib berilgan. Shuningdek nogironligi bo‘lgan shaxslarni mehnat bozoriga jalb qilish, ularning ijtimoiy-iqtisodiy hayotda faol ishtirokini ta‘minlash, ularni strategik sohalarga yo‘naltirishning afzalliklari, foyda va kutilayotgan natijalar yoritilgan.

Kalit so‘zlar: strategik soha, kadrlar, innovatsiya, jamiyat, nogironligi bo‘lgan shaxslar, ijtimoiy himoya, ish bilan ta‘minlash.

В данной статье рассматриваются вопросы привлечения инвалидов к трудоустройству, в основном в стратегических областях, наряду с обеспечением их социальной защиты. Также освещаются преимущества, выгоды и ожидаемые результаты привлечения инвалидов на рынок труда, обеспечения их активного участия в социально-экономической жизни и направления их в стратегические области.

Ключевые слова: стратегическая область, персонал, инновации, общество, инвалиды, социальная защита, занятость.

This article examines the employment of people with disabilities, primarily in strategic sectors, while ensuring their social protection. It also highlights the advantages, benefits, and expected outcomes of engaging people with disabilities in the labor market, ensuring their active participation in socioeconomic life, and directing them to strategic sectors.

Keywords: strategic sector, personnel, innovation, society, people with disabilities, social protection, employment.

Bugungi kunda jamiyatning rivojlanishi ko‘p qirrali bo‘lib, har bir fuqaroning imkoniyatlaridan to‘liq foydalanishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, nogironligi bo‘lgan shaxslarni mehnat bozoriga jalb qilish, ularning ijtimoiy-iqtisodiy hayotda faol ishtirokini ta‘minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, strategik sohalarda ularni band qilish loyihalari nafaqat ijtimoiy adolatni mustahkamlash, balki iqtisodiyotning asosiy tarmoqlarini rivojlantirish uchun ham muhimdir.

Ushbu mavzuga doir bir qancha ilmiy ishlar, tadqiqotlar olib borilib, ko‘plab ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar hamda monografiyalar, arxiv hujjatlari, ilmiy adabiyotlar va davriy matbuot materiallari hamda internet resurslaridan foydalanilgan holda chop etilgan.

Xususan, nogironligi bo‘lgan yoshlar bilan bog‘liq muammolarning antropologik jihatlarini, nogiron shaxslarning ijtimoiylashuviga oid masalalar va nazariyalar Angharad E. Beckett, D. Bayn, P. Berger, M. Veber, F. Giddings, U. Djems, E. Dyurkgeym E. Erikson G. Zimmel, T. Yonsson, O. Kont,

T.Lukman, K.Maylz, M.Oliver, T.Parsons, L.Treloar, Z.Freyd, E.From kabi xorijlik olimlar ilmiy tadqiqotlarida yoritilgan.

Nogironligi bo‘lgan yoshlarning psixologiyasi, ularni tarbiyalash, kasb- hunarga yo‘naltrishning pedagogik jixatlar L.Akatova, C.Bazarova, L.Vigotskiy D. Vixorev, E.Gafari. A.Golubeva, N.Dementyeva, N.Logunova, M.Marionova, B.Murzagaliyeva, E. Naberushkina, A.Osadchix, E. Yarskaya-Smirnovalar, MDH hamda O‘zbekistonlik olimlardan F.Abduraxmonov, R. Abdullayeva, A.Abduxalilov, M.Arslonova, L.Nurmuxamedova, M. Hakimova, G‘.Shoumarov, O‘.Qayumov kabi tomonidan o‘rganilgan.

Mavzuni tadqiq etishda arxiv fondlari hujjatlari, ilmiy adabiyotlar va davriy nashr materiallari bilan qiyosiy tahlil qilinib, tarixiy qiyosiy usuldan foydalanildi. Shuningdek, manbalar va olingan ma‘lumotlar analitik usuli orqali izohlanib, yoritildi.

O‘zbekiston Konstitutsiyasida mamlakat ijtimoiy davlat ekani belgilab qo‘yilgan. So‘nggi yillarda nogironligi bo‘lgan insonlarning hayot sifatini oshirish, ularning ijtimoiy hayotda faol ishtirokini va mehnat bozorida munosib o‘rin egallashini ta‘minlashga qaratilgan tizimli islohotlar keng amalga oshirilib kelinmoqda.

Jahon bankining 2021–2022-yillardagi hisobotiga ko‘ra, O‘zbekistonda 800 mingga yaqin nogironligi bo‘lgan kishi yashaydi, bu esa aholi sonining 2 foizidan ortig‘ini tashkil etadi [1].

2023-yilda 14–30 yoshdagi nogironligi bo‘lgan yoshlar soni 121 009 nafarni tashkil etdi, ulardan 68 723 nafari erkaklar, 52 268 nafari ayollar; shuningdek, 11 569 nafar kishi I guruh, 69 724 nafar II guruh, 3 655 nafar III guruh nogironligiga ega, 36 043 nafar esa nogironligi bo‘lgan bolalardir. Ijtimoiy himoya milliy agentligining nogironlarning bandligini ta‘minlash bo‘yicha bergan ma‘lumotlariga ko‘ra: 2024-yil 1-yanvar holatiga ko‘ra, mamlakatda rasman band etilgan nogironligi bo‘lgan shaxslar soni 74,6 ming nafarni tashkil etgan. Yil yakuniga borib esa bu raqamlar 117,9 mingtani qayd qilgan [2].

Hududiy tashabbuslar doirasida, masalan, Toshkentda “Ish Plus” portali orqali 300 nafar nogironligi bo‘lgan shaxsni ish bilan ta‘minlash loyihasi amalga oshirilib kelinmoqda. “Sofiya Qandolat” kompaniyasi eshitish qobiliyatida nuqsoni bor 50 nafar kishini ishga oldi va surdo tarjima xizmatlarini joriy qildi. Jizzaxda esa “Mono-Elektrik” korxonasi ham 250 ga yaqin kam ta‘minlanganlar va nogironligi bo‘lgan shaxslarni kasbga o‘qitish orqali ularni ish bilan ta‘minladi [3].

Har yili nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun mehnat joylariga kvotalar belgilanadi. Ish joylarini moslashtirish uchun eng kam ish haqi miqdorining 40 barobarigacha subsidiya ajratiladi. I va II guruh nogironligi bo‘lgan ishlovchi shaxslar daromad solig‘idan ozod etilgan. Mehnat staji pensiya hisobiga qo‘shiladi va har ikki yilda qayta ko‘rib chiqiladi. I va II guruh nogironligi bo‘lganlar uchun yillik mehnat ta‘tili 30 kunni tashkil etadi va olti oylik ish stajidan oldin ham berilishi mumkin. Kasb egallagan yoshlarga uskunalar sotib olish uchun eng kam ish haqi miqdorining 50 barobarigacha subsidiya ajratiladi. Xalqaro tajriba asosida yordam mexanizmlarining raqamlashtirilishi, samarasiz yordamdan voz kechish va imtiyozlarni byurokratiyasiz taqdim etish kabi islohotlar amalga oshirilmoqda [4].

Yuqorida keltirib o‘tilgan ma‘lumotlarga asosan aholining ushbu qatlamini asosan strategik sohalarga jalb qilish dolzarb masalalardan hisoblanadi.

Strategik sohalalar – bu mamlakatning mustaqilligi, xavfsizligi va barqaror rivojlanishini ta‘minlovchi tarmoqlardir. Bularga mudofaa sanoati, energetika, transport, telekommunikatsiya, sog‘liqni saqlash, ta‘lim va ilg‘or texnologiyalar kiradi. Bu sohalarda malakali kadrlar tanqisligi doimiy muammo bo‘lib kelgan.

Nogironligi bo‘lgan shaxslarning iqtidorini va salohiyatini ushbu sohalarga yo‘naltirish bir nechta muhim afzalliklarga ega:

1. Kadrlar tanqisligini bartaraf etish: Nogironligi bo‘lgan shaxslarning o‘ziga xos qobiliyatlari va e‘tiborlilikini hisobga olgan holda, ularni muayyan vazifalarga tayyorlash orqali kadrlar zaxirasini kengaytirish mumkin.

2. Innovatsion yechimlar: Har xil dunyoqarash va tajribaga ega bo‘lgan jamoalar ko‘pincha yangi va samarali yechimlarni topishga qodir. Nogironligi bo‘lgan xodimlarning o‘ziga xos tahliliy qobiliyatlari bu jarayonga hissa qo‘shishi mumkin.

3. Ijtimoiy javobgarlik va imij: Strategik sohalarida nogironligi bo‘lgan shaxslarni ish bilan ta‘minlash davlatning ijtimoiy mas‘uliyatini ko‘rsatadi va uning ijobiy imijini shakllantiradi.

4. Ish kuchidan to‘liq foydalanish: Har bir insonning jamiyatga hissa qo‘shish huquqi bor. Ish bilan band bo‘lgan nogironligi bo‘lgan shaxslar o‘zlarini jamiyat a‘zolari sifatida his qiladilar, iqtisodiyotga soliq to‘laydilar va iste‘molchi sifatida faol ish ko‘radilar.

Ammo, 2025-yilda qilingan ijtimoiy tadqiqotlar quyidagi asosiy muammolarni ochib berdi:

– Nogironligi bo‘lgan yoshlar orasida bandlik darajasi atigi 8,5 foizni tashkil etadi.
– Ularning uchdan biri ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamga kiradi, o‘rtacha daromadi 1,4 mln so‘mdan oshmaydi.

– Ko‘pchilik rasmiy ishga joylashishga qo‘rqadi, chunki nafaqasidan mahrum bo‘lishi mumkin.

– Ish beruvchilar qaror qabul qilayotganda stereotiplarga tayanishadi.

Ushbu muammolardan kelib chiqqan holda nogironligi bo‘lgan aholini strategik sohalarida band qilish loyihalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun quyidagi yo‘nalishlarga e‘tibor qaratish lozim:

- Klassifikatsiya va o‘qitish dasturlari: Nogironligi bo‘lgan shaxslarning qiziqishlari va qobiliyatlarini aniqlash, so‘ngra ularni strategik tarmoqlar talab qiladigan kasblarga tayyorlash bo‘yicha maxsus o‘quv dasturlarini ishlab chiqish va joriy etish. Bu texnik va kasbiy ta‘lim muassasalari, hamda onlayn ta‘lim platformalari orqali amalga oshirilishi mumkin.

- Adaptiv ish o‘rinlari va texnologiyalar: Ish joylarini nogironligi bo‘lgan shaxslar ehtiyojlariga moslashtirish. Bu maxsus texnik vositalar (masalan, ovozli boshqaruv tizimlari, maxsus klaviaturalar, ko‘zi ojizlar uchun moslashtirilgan dasturiy ta‘minot), hamda qulay ish rejimlari (masalan, masofaviy ish, moslashuvchan ish jadvali)ni o‘z ichiga oladi.

- Menejerlar va hamkasblar uchun tayyorgarlik: Ish joylarida inklyuziv muhitni yaratish muhim. Ish beruvchilarni va xodimlarni nogironlik turlari, ularga mos munosabat, hamda ijodiy hamkorlik usullari bo‘yicha o‘qitish zarur. Bu manipulyatsiyani oldini olish va samarali ish muhitini yaratishga yordam beradi.

- Davlat va xususiy sektor hamkorligi: Loyihalarni moliyalashtirish va amalga oshirishda davlat tomonidan rag‘batlantirish (soliq imtiyozlari, subsidiyalar) hamda xususiy sektorning faol ishtiroki muhimdir. Kompaniyalar ijtimoiy mas‘uliyat doirasida nogironligi bo‘lgan shaxslarni ishga qabul qilishlarini rag‘batlantirish kerak.

- Qonunchilikni takomillashtirish: Nogironligi bo‘lgan shaxslarning ishga joylashishini himoya qilish va rag‘batlantirishga qaratilgan qonunlarni qabul qilish va qo‘llash. Ish beruvchilar uchun kvotalarni belgilash yoki boshqa rag‘batlantirish mexanizmlarini joriy etish mumkin.

- Monitoring va baholash: Loyihalarining samaradorligini doimiy ravishda monitoring qilish va baholash, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish hamda kelajakdagi strategiyalarni takomillashtirish [5].

Kutilayotgan natijalar:

Ushbu loyihalar muvaffaqiyatli amalga oshirilsa, quyidagi natijalarga erishish mumkin:

- Nogironligi bo‘lgan shaxslarning bandligi oshadi, ularning iqtisodiy mustaqilligi ta‘minlanadi.

- Strategik tarmoqlarda mehnat unumdorligi va yangi texnologiyalarni joriy etish sur‘ati ortadi.

- Ijtimoiy tenglik va inklyuzivlik darajasi ko‘tariladi.

- Jamiyatda ijtimoiy hamjihatlik kuchayadi.

Nogironligi bo‘lgan aholi qatlamini strategik sohalarida band qilish – bu kelajakda qaratilgan investitsiyadir. Bu loyihalar nafaqat iqtisodiy o‘sishga hissa qo‘shadi, balki har bir insonning qadr-qimmatini va jamiyatga hissa qo‘shish imkoniyatini ta‘minlaydi. Bunday yondashuvni keng joriy etish mamlakatimizning barqaror va inklyuziv rivojlanishini ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mo'minova Qunduz. NOGIRONLIGI BOR SHAXSLARGA NISBATAN STIGMALARNING XUSUSIYATLARI/Oriental Renaissance: innovative, educational, natural and social sciences. 2021.
2. Гоффман И. Стигма: Заметки об управлении испорченной идентичностью (переведённые главы из Goffman E. Stigma: Notes on the Management of the Spoiled Identity. - N.J., Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1963).
3. Малофеев Н. Н. Западная Европа: эволюция отношения общества и государства к лицам с отклонениями в развитии / Н. Н. Малофеев. – М., 2003. – 256 с.
4. Международный форум «Духовно-нравственные основы общества в системе социальной поддержки детства и семьи». Сборник материалов. – Ташкент, 2012. – С. 116.
5. /uzb_UNDP_UZB_Analytical%20report_ICM.

UDK: 336.717

**JINOIY DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISHGA QARSHI
KURASHISHNING GLOBAL STANDARTLARI VA O‘ZBEKISTON
TAJRIBASI: KOMPLEKS TAHLIL**

**ГЛОБАЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ БОРЬБЫ С ОТМЫВАНИЕМ ДЕНЕГ И ОПЫТ
УЗБЕКИСТАНА: ВСЕСТОРОННИЙ АНАЛИЗ.**

**GLOBAL STANDARDS OF COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE
EXPERIENCE OF UZBEKISTAN: A COMPREHENSIVE ANALYSIS**

Abduvahobov Vosilxon Bahodir o‘g‘li

CHEKI “Hamkorbank” ATB Moliyaviy monitoring boshqarmasi boshlig‘i

Annotatsiya

Mazkur maqolada jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga (AML) qarshi kurashishning xalqaro standartlari, xususan FATF tavsiyalari va Wolfsberg guruhi prinsiplari tahlil qilinadi. Maqolada riskka asoslangan yondashuv (RBA), mijozlarni lozim darajada tekshirish (CDD) va texnologik innovatsiyalarning o‘rni statistik ma’lumotlar asosida yoritilgan.

Kalit so‘zlar: jinoiy daromadlar, legallashtirish, Risk-Based Approach, Wolfsberg Guruhi Prinsiplari, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, monitoring, sun’iy Intellekt (AI)

В данной статье анализируются международные стандарты борьбы с отмыванием денег (AML), в частности, Рекомендации FATF и Принципы Вольфсбергской группы. В статье освещается роль риск-ориентированного подхода (RBA), должной осмотрительности по отношению к клиентам (CDD) и технологических инноваций, основанных на статистических данных.

Ключевые слова: доходы от преступной деятельности, легализация, риск-ориентированный подход, принципы группы компаний Wolfsberg, Организация Объединенных Наций, мониторинг, искусственный интеллект (ИИ)

This article analyzes international anti-money laundering (AML) standards, specifically the FATF Recommendations and the Wolfsberg Group Principles. It highlights the role of the risk-based approach (RBA), customer due diligence (CDD), and data-driven technological innovation.

Keywords: proceeds of crime, legalization, Risk-Based Approach, Wolfsberg Group Principles, United Nations, monitoring, artificial intelligence (AI)